

Prázdný zámetek cikády

Princ není s to usnout a říká: „Nejsem zvyklý na to, že bych byl někomu nesnesitelně odporný. Dnes večer jsem poprvé poznal, že v životě nejde vždycky všechno, jak by si člověk přál. Cítím se pokorěn a nevím, jak žít dál.“

Hochovi na lůžku vyhrknou slzy dojetí. Je tak roztomilý. Drobné tělíčko a nepřilíš dlouhé vlásky, jichž se princ ve tmě dotýká, Jeho Výsost velice vzrušují. Chlapec mu tolik připomíná svou sestru. Nebo je to jen klam rozbourané mysli? Od prince není laskavé, když lpí na paní víc, než je třeba, když se jí snaží vyhledávat a přesvědčovat. Celou noc se trápí upřímným pocitem viny vůči tomuto chlapci, ale již s ním nerozmlouvá jako dřív a odjíždí ještě před svítáním. Páže naopak sleduje s obavami utrpení Jeho Výsosti prince Gendžiho, ale zároveň mlčí a svou bolest uzavírá hluboko ve svém nitru.

Také paní se nesmírně trápí a marně čeká na další dopis. Říká si, že Jeho Výsost se jí už nabažila. Bolelo by ji, kdyby ji princ náhle, bezohledně opustil, ale neuleví se jí ani, když se takhle bezvýchodná láska potáhne dál a dál.

Nejraději by s ní při nějaké vhodné příležitosti skoncovala, ale při které? Paní je stále častěji duchem nepřítomna, stále častěji upírá zraky do prázdna.

Princ si je také vědom, že ženu mučí, ale k rozhodnému kroku se ne a ne odhodlat... Stydí se dokonce pohlédnout pážeti do očí.

„Nejspíš bych si zoufal. A víš, proč se tolik trýzním? Marně se s paní snažím rozejít, prostě to nedokážu. Je to opravdu strašné! Pomoz mi najít vhodnou příležitost a sjednej mi s ní schůzku,“ opakuje znovu a znovu. Chlapce takové přání nepotěší, ale má aspoň radost, že ho princ potřebuje. Jeho mladičké srdce se chvěje čekáním na chvíli, kdy prince povede k cíli.

Jednoho dne, když guvernér provincie Kii už odjel do místa svého pověření a dámy a služební si dopřávají trochu oddechu, usedne princ skutečně do chlapcova nenápadného vozu, aby se s ním vydal do večerního šera, ke guvernérovu domu.

Hoch je ještě tak malý, nepoplete nic? strachuje se princ. Ale na dlouhé otálení není čas. Spěchají ke bráně, dokud je ještě otevřena, a v nenápadném převleku opouštějí palác. U cíle pak dají vůz vtáhnout dovnitř postranním vchodem, kde není mnoho lidí, a páže pomůže princovi vystoupit. Protože je ještě malý, stráža a služebnictvo mu skoro nevěnují pozornost, jde to tak snadno. Chlapec prince nechá stát u rohových dveří na okraji východní stěny a sám zatím klepe na zamřížované dveře uprostřed stěny jižní. Tlumeným hlasem se dožaduje vstupu.

Je slyšet hlas dámy, která říká: „Je sem vidět.“ Jiná odporuje: „Proč chcete zavírat okenici, když je tak horko?“ – „Celý den je tu sestra pana guvernéra, paní ze Západního křídla. Hraje s dámami go.“

Princi se zachtělo nahlédnout, jak hrají, a neslyšně se protáhne mezi záclonou a mřížkovanou okenicí. Protože okenice, pod kterou před ním proklouzlo dovnitř i páže, zůstává stále pozdvižena, je mezerou vidět dovnitř. Princ k mřížce přistoupí a nahlíží do západního křídla. Okraj zástěny, která tam stojí, je v jednom místě přehnut. Také závěs na přenosném stojanu, který měl pohledu dovnitř bránit, je pozvednut. Snad proto, že je takové horko. A tak je pohled dovnitř volný.

Vedle hráček stojí olejová lampa. Princ se nejprve dívá, zda osoba, která je k němu obrácena bokem a opírá se o sloup ve stěně, není ona, po níž touží. Žena má na sobě jednoduché letní kimono z tmavofialového brokátu a přes ně cosi, co princ dost dobře nedokáže rozeznat. Je drobnější tváře a menší postavy a zřejmě chce být nenápadná. Snaží se, aby jí ani její spoluhráčka neviděla do tváře. Také ručky má tenounké, nejraději by je skryla v rukávech.

Druhá hráčka sedí tváří přímo k východu, a tak ji princ vidí celou. Má na sobě tenké kimono z bílého hedvábí a přes ně jakoby nedbale přehozený cenný obřadní přehoz s vistáriovým nádechem. Prsa má hráčka lehce poodhalena, šat jí stahuje jen tkanice šarlatových nohavic. Jak volně způsobí! A pleť má ta dívka tak bělostnou... Je opravdu velmi hezká, poněkud kulatějších tvarů a vyšší postavy. Má nápadně utvářený obličej, výrazné čelo, vyzývavé oči a ústa. Jistě ráda přitahuje pozornost. Hladké vlásky nejsou příliš dlouhé, ale poutají pozornost půvabným zastřížením

a tím, jak ladně splývají na dívčí ramínka. Řekl bys, krasavice bez jediné vady. Není divu, že se v ní její otec vidí, říká si princ. Maně ho ale napadá, že této dívce chybí dar tiché uměřenosti.

Prítom dívka zjevně není bez nadání. Právě se chystá položit poslední kámen na políčko, které nepatří žádné z hráček. Je tím nesmírně vzrušena, ale hráčka vzadu ji uklidňuje: „Počkej, tady by došlo k věčnému střídání tahů, musíš udělat něco jiného!“

„A to neumím. Takže jsem vlastně prohrála. Kolik polí je na téhle šachovnici?“ Žena ohýbá prsty a počítá: „Deset, dvacet, třicet, čtyřicet...“ Ta by si nelámala hlavu, ani kdyby měla spočítat naráz všechny pověstné trámy lázně v provincii Ijo. Mohla by se ale držet víc vzadu, být jemnější a zdrženlivější.

Hráčka v pozadí si stále stydlivě zakrývá rukávem ústa. Nepřipustí, aby si ji někdo prohlížel. Když ji ale princ pozoruje déle, profil její tváře si v duchu snadno doplní. Tato žena má poněkud naběhlá víčka a naprosto nevýrazný nos se znaky přibývajících let. Nic okouzlujícího. Kdybych měl ličit jednotlivé rysy, řekl bych, že není příliš pohledná, ale má vytříbené chování a umí se ovládat. Kdo má vkus, nemůže takovou ženu přejít bez povšimnutí.

Druhá mne upoutala pouze výraznými gesty; je milá a pěkná. Jak postupně roste její sebejistota, stává se ještě nenucenější. Směje se, žertuje, překypuje mládím. Má prostě půvaby zcela jiného druhu. Jak je povrchní, říká si princ, ale není žádný světec. Ani takovou by jistě nepustil k vodě.

Koneckonců žádá z žen, které poznal, se nechovala úplně přirozeně. Všechny jsou strojené, žádná nejedná s mužem přímo, každá odhaluje jen své vnější, povrchní projevy a vlastnosti. Dnes však získal poprvé příležitost poznat, jak se ženy chovají, když se domnívají, že je nevidí žádný muž.

Pravda, má pocit viny vůči těm, které netuší, že každý jejich pohyb je sledován, ale neodolatelně ho láká dívat se dál. Bojí se jen, že se páže každou chvíli objeví. Nezbyvá tedy než se tiše vyplížit ven. Zde se princ opře o zábradlí verandy nedaleko vstupu do spojovací chodby. Takové nedůstojné místo pro Jeho Výsost, říká si páže a oznamuje:

„Je tam vzácná návštěva. Nemohl jsem se se k paní přiblížit.“

„Chceš mi naznačit, že se mám ještě večer vrátit domů s nepořízenou? Není to hrozné?“ děsí se princ.

„Buďte bez obav, Výsosti,“ odpovídá hoch. „Jen co návštěva odejde, sjednám vám schůzku.“

Při pohledu na ženinu tvář páže rázem pochopilo, že všechno půjde hladce. Je to ještě dítě, ale právě proto jej tato záležitost zbytečně nevzrušuje, uvažuje princ. Tenhle hoch dovede nezaujatě nahlédnout pravý stav věci a umí také dobře vyčíst skryté skutečnosti z rysů lidské tváře.

Partie go skončila. Je slyšet jemné šustění hedvábí, dámy vstávají a odcházejí.

„Kde je teď mladý pán? Měli bychom raději zavřít tu okenici.“ Následuje tupý úder dopadající dřevěné mřížky.

Princ se obrací k chlapci: „Už šly spát. Vlez tedy dovnitř a sjednej mi tu slíbenou schůzku.“

Hoch ví, že sestra má své zásady a jen tak někomu nepodlehne. Domluvit takové setkání sotva půjde. Proto se chlapec rozhodne hosta prostě vpustit dovnitř ve chvíli, až tam nebude tolik lidí, a všechny následující věci ponechat náhodě.

„Je guvernérova sestra ještě zde? Nech mne tam nahlédnout,“ táže se princ na slečnu Nokiba no ogi, onu světem protřelou mladou dívku.

„To nepůjde. U mřížky stojí záclona,“ odpovídá hoch.

Princ by se rád pochlubil: Stejně jsem ty ženy viděl. Ale raději bude mlčet. Nechce chudáka dítě uvést do rozpaků.

Noc pokročila a prince se zmocňuje napětí.

Tentokrát páže zaklepe na rohové dveře domu a vstoupí dovnitř tudy. Všichni už spí.

„Já budu odpočívat u těchhle vnitřních dveří. Nechte otevřeno, ať je tu trochu chládek,“ říká hoch, rozkládá rohož a uléhá.

Dámy spí zřejmě všechny na východní verandě. Také děvče, které rohové dveře otevíralo, se tam uchýlilo a uléhá. Páže chvíli předstírá spánek, ale pak odsune zástěnu směrem, odkud před chvílí přicházelo světlo, a neslyšně prince vede do šera.

Co bude dál, nezesměšním se? říká si princ a nohy se mu podlamují.

Nechá se vést, pozvedá záclonu před místností a tichounce se snaží vniknout dovnitř. Ale je noc, a jemné, táhlé šustění jeho kimona je nesmírně dobře slyšet.

Paní se již počínala radovat, že na ni princ docela zapomněl. Ale nyní se do jejího srdce co chvíli vkrádají podivné vidiny, podobné snům. Někdo na ni myslí, proto nemůže usnout...

V poslední době hledívá celé dny do prázdna a za noci se budí ze sna. Jaro pominulo, ale její krásné oči jsou jako poupata. Jsou to však květy žalu, a když se konečně rozevrou, vytrysknou z nich prameny hořkých slz.

Mladší žena, která s hostitelkou hrála go, říká nyní bezstarostně po způsobu mluvy dnešních mladých lidí: „Necháš mne u sebe, vid’?“

Záhy usíná i ona.

Mladší žena tvrdě spí a nic ji nemůže vyrušit. Šustot hedvábí a pronikavá vůně zato probudily její družku a ta teď právě zdvihá hlavu. Je dusno a jednoduchý závěs nad lůžkem je ponadzvednut. Ve ztemnělé skulině se jasně rýsuje plíživý stín. Paní je zděšena, neví, co si počít. Tíše vstane, přehodí přes sebe lehké spodní roucho a uniká.

Princ vstoupí dovnitř a s ulehčením vidí, že spící je nyní sama, i když předtím vedle truhly odpočívaly ženy dvě. Nato odhrne hedvábí pokrývky.

Paní mu připadá vyšší než minule, ale o tom nepřemýšlí. Teprve její chrápání jej zarazí, zní docela jinak. Teď už princ ví, že se zmýlil, a ustrne. Ale bylo by trapné, kdyby svým omylem vzbudil pozornost. A co si teprve pomyslí ta nešťastná žena!

A ona žena, kvůli níž jsem sem přišel, mi zatím uniká, jak může: utahuje si ze mne. Z toho nic dobrého nevzejde, říká si princ. A pak ho napadne: Není nakonec lepší ta druhá, ta, co mne ve svitu lampy tolik přitahovala?

Že je to neodpuštělný rozmar? Možná, ale prince není vůbec těžké pochopit.

Mladší žena se nyní konečně probrala a žasne: Co se to děje, něco takového jsem ani ve snu nečekala. Co si teď počnu? Lásku zřejmě ještě nepoznala, a přitom přichozímu vychází bez ostychu vstříc: ani stopy po nějaké bezradnosti.

Princ se rozhodl, že neprozradí, kdo je. Osobně mu nevádí, že si žena bude později lámat hlavu, jak se to vlastně sběhlo. Ale přece jen chová ohledy i k oné druhé, chladné dámě, která dbá na svou pověst víc, než je zdrávo. Proto musí znovu a znovu obratně vysvětlovat, že sem přišel jen náhodou, že se prostě musel vystříhat cesty v zapovězeném směru. Chladně uvažující dívka by jeho záměry naráz prohlédla, ale jeho družka je ještě tak mladá. Tváří se velice zkušeně, určitě na nic nepřijde.

Je to milénka, která člověka ničím neodrazuje, ale princ zároveň cítí, že ho ani nijak zvlášť nepřitahuje. Zato ta druhá, ona vysmeklá cikádka Ucusemi, žena viceguvernéra provincie Ijo... Ta chladná ukrutnice! Její chování ho bez ustání pobuřuje. Jistě se někam schovala a nyní se posmívá mé pošetilosti. Tak drzá žena se hned tak nenajde, říká si a myslí na ni ještě víc. Jak neodbytná je lidská paměť, jak dotěrné jsou milostné vzpomínky!

Ale princ nedokáže být lhostejný ani k mladičké upřímnosti guvernérovy sestry. Záhy se přistihuje při přísahách věrné lásky: „Básníci ode dávna zpívali o tom, že takováhle láska je krásnější než ta, o které svět ví. Miluji tě, proč bys tedy nemohla milovat ty mne? V životě nejde vše, jak by si člověk přál, zvlášť když se ani nesmíme stýkat veřejně. Jaká škoda, že tví příbuzní by našemu sňatku určitě nepřáli. Mysli na mne a do čkej času, vše se k dobrému obrátí,“ dodává s přesvědčivou přirozeností.

„Stydím se, co řeknou lidé. Nevím, zda vám vůbec smím odpovědět,“ říká bezelstně sestra pána domu. „Odpovím-li však jednou, nemohu takovou odpověď svěřit kdekomu. Pošlu vám vzkaz po tom malém dvořánkovi. Zatím nebudte zbytečnou pozornost prosím.“

Princ sebere tenký hedvábný přehoz, který zjevně patřil její maceše Ucusemi, oné plaché choti viceguvernéra provincie Ijo, a odchází.

Po chvíli budí spící páže. Protože hoch byl stále ve střehu, okamžitě se probere. Nyní vstává a otevírá nárožní dveře. Je slyšet hlasy starších dam. „Kdo je to?“ táže se jedna rozrušeně.

„Já,“ odpovídá rychle znepokojené páže.

„Proč chodíte v noci sem a tam?“ ptá se žena ustaraně a vychází ven.

Páže je dotčeno: „To není žádné chození. Jen jsem si na okamžik odskočil,“ říká a rychle vystrkuje prince ven z domu. Ale na noční obloze jasně září měsíc a princův stín je zevnitř velmi dobře vidět.

„Kdo je to tam s vámi?“

„Slečna Minbu. To je pane postava, co?“ Páže naráží na to, že z té dívky si všichni utahují pro její výšku.

Stařena se raduje, že si páže již našlo dívku: „Vida, mladý pán je už jako velký. Však slečnu brzy přeroste,“ a zvědavě vychází ven, podívat se. Páže si neví rady, ale zatlačit dámu silou dovnitř nemůže.

Princ se krčí při vchodu do spojovací chodby a ona míří přímo k němu: „Bylas dnes večer u pána?“

„Nemohla jsem, už dva dny mě hrozně bolí břicho. Bylo mi tak zle, že jsem musela zůstat v komoře. Ale večer si mě pán stejně zavolal, že u něho skoro nikdo není, tak jsem tam musela jít. A teď už je ta bolest k nevydržení.“ Naříká a ani nečeká na odpověď: „Ach to je strašná bolest. Zatím se poroučím.“

Dívka odchází. Konečně má princ volnou cestu k úniku.

Chodit za ženami potají není koneckonců nic pěkného a může to být i nebezpečné. Snad si princ z každé takové zkušenosti vezme také nějaké ponaučení.

Páže nasedá do vozu za princem a odjíždějí do Gendžiho vedlejšího sídla na Druhé ulici. Princ zatím vysvětluje, jak všechno dopadlo.

„Jsi malý kluk, neumiš to,“ říká opovržlivě a chlapec vztekle luská nehty. Prince to mrzí a neví, jak ho utěšit.

„Žena viceguvernéra provincie Ijo mne nenávidí do té míry, že sám sebou začínám pohrdat. Když už mě odmítá, proč po tobě aspoň nepošle vlídnou, ale jasnou odpověď? Či jsem horší než takový manžel?“ říká a v jeho srdci je bolest a prázdno.

A přeče...

Než princ ulehne, láskyplně si pod svrchní oděv oblékne dívčin pře-

hoz, který si včera přinesl. Chce, aby hoch ulehl vedle něho. Zahrnuje ho výčitkami, a přitom jej žádá o radu.

„Jsi milý, ale v žilách ti koluje krev té bezcitné ženy. Než se naděješ, bude mezi námi konec,“ vyhrožuje. Tváří se přitom smrtelně vážně a týraný chlapec šílí bolestí.

Princ leží již dost dlouho, ale stále ne a ne usnout. Pojednou nařídí, aby mu přinesli psací náčiní. Nepíše řádný, promyšlený dopis na honosně zdobený list, ne, spíše jen čmárá veršičky na složku běžného papíru ze záňadří. Jako by psal pouze pro vlastní potěchu:

*„Pod stromem zbyl
jenom tvůj hedvábný přehoz,
zámotek prázdný.
Něžná cikádka ulétla.
Kam jsi se poděla, lásko?“*

Páže lístek papíru převzalo, zasunulo do záňadří a ihned se vydává na cestu.

Prince zatím jímá soucit s mladší ženou. Na co teď asi myslí? Měl by se jí připomenout, pozdravit ji. Chvilí o tom přemýšlí, ale nakonec jí žádný list nepošle. Ten tenký hedvábný šat, to je ozdobný přehoz, prosáklý vůní drahé bytosti. Stále jej nosí při sobě a dívá se na něj.

Když se páže vrátí domů, čeká tam na ně sestra a velice se hněvá. „Jakou nepříjemnost jsi mi to způsobil! Jakž takž jsem Jeho Výsosti unikla, ale lidé určitě pojali podezření. To je zlé. A ty, takový mladý kluk, si počínáš jako dohazovač. Co si o tobě Jeho Výsost vlastně myslí?“ kárá jej.

Všichni mi jen nadávají, rozmrzí se páže, ale nakonec přeče jen vytahuje ze záňadří onen lehce načrtnutý list. Sestra se neubrání a na báseň pohlédne. Ach, ten můj nešťastný zapomenutý přehoz. Prý „prázdný zámotek“ cikády. Spíše snad „Pohozený šat – rybáře z Ise. – Zmáčený zrousaný, – olepený solí...“ Jak se stydím, že to ousané sukno padlo do rukou Jeho Výsosti!

Guvernérova sestra, paní ze Západního křídla, záhy odešla. Přece jen

se stydí. Jiné známé nemá, a tak se vrací domů a smutně hledí do prázdna. Páže chodí sem a tam a budí samá podezření, ale psaní stejně nese. Co dělat, říká si žena a opravdu si neví rady. Navzdory své veselé povaze propadá čiré beznaději.

Také ta, jež má pověst kamenného srdce, a tváří se tedy tak chladně, dobře ví, že lásku Jeho Výsosti prince Gendžiho nelze brát na lehkou váhu. Kéž bych tak byla, jako jsem bývala – kdyby vše bylo jako kdysi... Ano, kdybych byla svobodná, ale dost vzdechů: Kdyby jsou kdyby – čas zpět nenavrátiš.

Nakonec se paní Ucusemi přece jen neovládne. Chápe se složeného lístku a na okraj připisuje:

*„Zámotek prázdný...
S cikádkou prchla rosa
na lístcích křídel.
Pod lístky stromu však vskrytu
mám rukáv zmáčený dál.“*

Večerní tvář

Tou dobou princ tajně chodil k jisté dámě na Šesté ulici na okraji města. Při jedné cestě z otcova paláce se hodlá stavět i na ulici Páté, u své někdejší chůvy, řádné vdovy po místosprávci ostrova Kjúšú, která sužována těžkou chorobou, poručila zbytek svých dní milosti Buddhově.

Protože hlavní vrata do zahrady, jimiž mají vůz Jeho Výsosti prince Gendžiho vtáhnout dovnitř, jsou uzamčena, dá paní domu zavolat Koremicua, aby je otevřel. Během čekání zaujme Jeho Výsost zpustlý ráz této čtvrti, a tak se rozhlíží po okolí.

Vedle domu, do něhož má namířeno, stojí hustý plůtek z cypřišového lýka, skrovný, ale zbrusu nový. Nad princovou hlavou se v délce asi patnácti kroků táhnou široké, snížené okenice proti slunečnímu záru, dnes lehce pozdvížené. Za nimi visí čistě bílé závěsy, které v tento čas působí

zvlášť příjemným, osvěžujícím dojmem. Z oken vyhlížejí četné ženské tváře, a pokud lze soudit z tvaru čel, jež se nesnaží zakrýt, nejsou bez půvabu. Jak se tak dívá přes plot, připadá mu, jako by postávající a pohupující se těla žen byla nezvykle vysoká. Kde jste se tu všechny vzaly, v těchto končinách? táže se a překvapeně je pozoruje.

Princ přijel v naprosto obyčejném voze, v jakém jezdívají ženy – bez předjezdců, bez vyvolávačů. Konečně dnes může volně vydechnout, kdo ho tu pozná? Otevírá tedy okenní mřížku, a dokonce vysune hlavu ven.

Vidí branku, i ta mu připadá spíš jako ponadzvednutá okenice, a hned za ní stěny domku: to že je dům, tohle mrzké obydlí?! Ale proč ne, vydechne pak. Vždyť:

*„Nač volit místo (- pro bídnou chvilku žítí? ...
Kde zrovna noha spočine - lehnu a vyčkám rána).“
Je rozdíl mezi chýší a palácem na této pouti?*

Po stěně, která vypadá, jako by byla sbíta z tenounkých prkének, se pne svěže zelený břechtan. Má se k světu! A před ním se na prince osaměle usmívá trs chladivě bílých květů, kvetou si tak hrdě, samy sobě pro radost. „*Táži se té, - co žije na druhé straně...*“ připomíná si princ bezděčně, a již jeden z členů družiny padá na kolena a s poklonou pohotově navazuje: „*...Jak se jmenuje - tento bělostný květ?*“

„Výsosti, tomuto druhu tykve lidé říkávají júgao, ‚Večerní tvář‘. Zní to jako něžné oslovení dámy, a zatím je to název květiny, která roste za takovými nuznými ploty.“

Opravdu, tuhle květinu najdeš jen v nepohledných koutech města s menšími domky. Plazí se vždy při zápražích nejchatrnějších stavení, nakloněných hned v tu, hned v onu stranu. Princ se obrátí k pobočnickovi se slovy: „Ta květina má velice smutný úděl. Jdi a utrhni mi jeden květ.“ A pobočník prochází zdviženou brankou, aby květ utrl.

Ze dveří, které jsou na tyto končiny přece jen pěkné, vyjde malá služebná, pohledně děvče v cudně dlouhých žlutých nohavicích z lehkého hedvábí, a kyne pobočnickovi, aby šel dál. Podá mu bělostný vějíř, proscený silnou vůní.